Region Stockholm

25

Rapport om Översyn av Barnahus i Stockholms län

HSN 2021-0210

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och Samverkan
Fatmanur Dinler

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-12-17

HSN 2021-0210

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Rapport om Översyn av Barnahus i Stockholms län

Ärendebeskrivning
I detta ärende anmäls rapporten om Översyn av Barnahus i Stockholms län med innehållande information om utredning av omfattningen av regionens deltagande vid befintliga Barnahus i Stockholms län, pågående projekt och nya samverkansavtal.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Översyn av Barnahus i Stockholms län

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i psykiatriberedningen.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Rapporten Översyn av Barnahus i Stockholms län godkänns och läggs till handlingarna.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Barnahus är samlingsnamnet på verksamheter där polis, åklagare, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt Rättsmedicinalverket (RMV) samverkar i gemensamma lokaler i utredningsprocessen vid misstanke om våldsbrott mot barn. Samverkansformen bygger på att inblandade myndigheter har slutit avtal.

Lokalerna är barnanpassade och alla som träffar barnen är speciellt utbildade för det. På Barnahusen sitter alla myndigheter tillsammans så att barn som misstänks vara utsatta för brott är i centrum för

utredningsprocessen. Barnet ska slippa slussas runt mellan olika myndigheter och inte behöva upprepa sin historia för flera personer.

Syftet med Barnhus är att öka förutsättningarna för barnanpassat och barnvänligt bemötande av rättsprocessen.

Rapporten beskriver Barnahusen i Stockholms län samt hur nuläget ser ut för Barnahusens arbete. Regionen deltar vid Barnahus med resurser från barn- och ungdomspsykiatrin samt barnskyddsteamet från Astrid Lindgrens barnsjukhus. Detta regleras i vårdavtal.

Inom Stockholms län är barnahusen utspridda i nord, city och syd, vilket har beslutats av hälso- och sjukvårdsnämnden under året 2010 (HSN 0902-0137). Det finns även lokala samverkansöverenskommelser i Haninge samt Södertälje.

För att stärka det straffrättsliga skyddet för bland annat Barnahusens målgrupper har en lagändring införts den 1 juli 2021 (SOU 2019:32, Lagrådsremiss 2021, Prop. 2020/21:170) som innebär ett straffrättsligt skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående. Det nya brottet har placerats i 4 kap. brottsbalken (1962:700) och har getts beteckningen barnfridsbrott. Kriminaliseringen kommer att leda till att polis och åklagare kommer att behöva genomföra mer omfattande utredningsåtgärder. Lagändringen befaras leda till ett ökat inflöde till Barnahusen i regionen.

Riksdagen (Kommittédirektiv Nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, Dir. 2021:29) har även beslutat om att en ny nationell plan för Barnahusens verksamhet ska tas fram där det ska framgå hur verksamheten ska regleras, vilka riktlinjer och mål som ska finnas och hur verksamheten ska följas upp.

Överväganden
Det finns idag Barnahus eller likande samarbeten mellan parterna i nästan hela länet.

Förvaltningen bedömer att samverkan kring Barnahus i länet idag är välfungerande och även samarbetet inom de olika Barnahusen med den nuvarande strukturen fungerar bra i nuläget. Förvaltningen bedömer att vi behöver invänta inverkan av den nya lagen. Ännu ses inte något kraftig ökat inflöde av ärenden som konsekvens av den nya lagen om barnfridsbrott

infördes den 1 juli 2021 och förvaltningen fortsätter följa hur behovet av resurser utvecklas.

Under 2022 ska den nationella samordnaren ta fram och presentera en ny nationell plan för Barnahusens verksamhet där det ska framgå hur verksamheten ska regleras, vilka riktlinjer och mål som ska finnas samt hur verksamheten ska följas upp. Efter att den nationella planen presenterats kan det bli aktuellt att se över samverkansformer samt arbetssätt ytterligare och dialog med övriga huvudmän kan inledas kring eventuella behov av utveckling av barnahusen i länet.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2021-12-17

Översyn av Barnahus i Stockholms län

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
08-123 132 00
Datum: 2021-1

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Maria Andersson

08-123 139 51
maria.andersson@sll.se

Jocelyne Ängeslevä
08-123 134 69
jocelyne.angesleva@sll.se

1 Sammanfattning

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) har inom ramen för budgetdirektiv 2019 fått i uppdrag att utreda omfattningen av regionens deltagande vid befintliga barnahus, gällande permanenta samt pågående projekt och nya samverkansavtal.

I rapporten sammanställs syftet med barnahus och bakgrund kring HSNs beslut av tre Barnahus med samverkansavtal i länet, Barnahus utan samverkansavtal samt pågående projekt.

Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) och Barnskyddsteamet har viktiga funktioner vid Barnahusen. Arbetsbelastningen för BUP och Barnskyddsteamet är beroende av det antal ärenden som tas upp till åtal.

Det är åklagaren som beslutar om en läkarundersökning eller rättsmedicinsk undersökning ska göras. Om barnet är i behov av läkarvård ska barnet remitteras till hälso-och sjukvården inom ordinarie avtal. I samband med förhör på Barnahuset kan personal från BUP ge krisstöd till barnet, ungdomen och familjen genom att erbjuda ett begränsat antal krisbearbetningssamtal. Om barnet är i behov av mer omfattande insatser ska barnet remitteras till lokal BUP-mottagning inom ordinarie avtal.

För att stärka det straffrättsliga skyddet för bland annat Barnahusens målgrupper har en lagändring införts 1 juli 2021 (SOU 2019:32, Lagrådsremiss 2021, Prop. 2020/21:170) som innebär ett straffrättsligt skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående. Det nya brottet har placerats i 4 kap. brottsbalken och har getts beteckningen barnfridsbrott. Kriminaliseringen kommer att leda till att polis och åklagare kommer behöva genomföra mer omfattande utredningsåtgärder. Lagändringen befaras leda till ett ökat inflöde till Barnahusen i regionen. Riksdagen (Kommittédirektiv Nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, Dir. 2021:29) har även beslutat om att en ny nationell plan för Barnahusens verksamhet ska tas fram där det ska framgå hur verksamheten ska regleras, vilka riktlinjer och mål som ska finnas och hur verksamheten ska följas upp.

En konsekvens av den nya lagen är att barnförhör skall hållas inom två veckor. Delar av Region Stockholm har på Barnahusen i dagsläget svårt att hålla detta. Från Socialtjänsten i länet har man påpekat att anmälningarna från dem kan komma att öka. När det gäller brott mot barn finns sekretessbrytande regler vilket gör att socialtjänsten är tvingade att anmäla brott mot barn.

1 Inledning 6

1.1 Bakgrund till Barnahus 6

1.3 Barn och ungdomspsykiatrin- Barnhus med samverkansavtal i regionen ...7

1.4 Barnskyddsteamet ALB Karolinska sjukhuset 11

1.5 Utvecklingsområden 14

1.6 Slutsatser och rekommendation.....14

Inledning

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) har inom ramen för budgetdirektiv 2019 fått i uppdrag att utreda omfattningen av regionens deltagande vid befintliga Barnahus, både gällande att permanenta pågående projekt och eventuellt nya samverkansavtal.

Utvärderingar som har gjorts av Barnahusverksamheten, bland annat Barnahusutredningen (Kaldal, Diesen Beije & Diesen, 2010) och Inuti ett Barnahus (Landberg & Svedin, 2013) visar att Barnahus är ett steg i rätt riktning för att tillförsäkra att barn som har utsatts för brott får ett gott bemötande.

Lagrådsremissen (2021) *”Barn som bevittnar brott”* lyfter att Barnahusens verksamhet behöver utredas. Barnahus är en samverkansform där polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård samt i vissa fall ytterligare aktörer arbetar tillsammans med barn som utsatts för brott. Tillgången till och innehåll i verksamheten varierar i olika delar av landet, vilket enligt utredningens uppfattning är problematiskt med hänsyn till alla barns rätt till likvärdigt stöd och likvärdiga myndighetsinsatser. Utredningen (Dir. 2021:29) menar att det i lämpligt sammanhang behöver utredas om behov finns av reglering eller annan central styrning.

1.2 Bakgrund

Barnahusens syfte är att öka förutsättningarna för ett barnvänligt bemötande och en effektivisering av rättsprocessen.

År 2008 fick dåvarande Rikspolisstyrelsen i samverkan med Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket i uppdrag av regeringen att ta fram nationella riktlinjer för samverkan i utredningar vid misstanke om brott mot barn. År 2009 redovisade berörda myndigheter gemensamt framtagna nationella riktlinjer samt kriterier för vad om ska kännetecknа ett Barnahus (Ju2009/08003/ KRIM).

Det är angeläget att den lokala samverkan som sker inom Barnahusverksamheterna i regionen kring barn som misstänks vara utsatta för brott, följer de nationellt

framtagna riktlinjerna för samverkan samt att kriterierna för vad som ska kännetecknа ett Barnahus är uppfyllda (Socialdepartementet 2018, Barnafrid – Nationellt Kunskapscentrum 2019).

Hösten 2009 gjordes en utredning (Vangstad, M., Modig, L., 2010) kring vad som behövde göras för att dåvarande Barncentrum Stockholm skulle leva upp till de Nationella riktlinjerna och kriterierna för Barnahus (POA-428-6530-/08).

Utredningen visade att förutsättningar fanns att starta ett centralt Barnahus i Stockholms stad. En avsiktsförklaring togs fram som undertecknades av Anna König Jerlmyr, socialborgarråd Stockholms stad, Filippa Reinfeldt, landstingsråd, SLL, Carin Götblad, dåvarande länspolismästare, samt Agneta Isborn Lind, chefsåklagare.

För barnets bästa föreslogs (ibid) att Barnahus i länet skulle samlas på tre platser för att säkra en jämlik tillgång till Barnahusens resurser för alla brottsutsatta barn i hela länet. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen såg det som svårt att bemanna samtliga befintliga och ett större antal eventuellt tillkommande barncentra med särskild medicinska kompetens. *Om samtliga befintliga och kommande barncentra bemannas med denna särskilda kompetens med finansiering från landstinget kommer resurserna inte att användas kostnadseffektivt eller på bästa sätt* (HSN 0902-0137).

Faktorer av betydelse var tillgång till högspecialiserad barnmedicinsk och specialiserad BUP kompetens. Förslag lämnades till hur kommuner enkelt kunde ansluta sig till Barnhussamverkan genom hängavtal.

Beslut till tre Barnhus i länet 2010

Barnhusverksamheten skulle koncentreras till tre geografiska områden i Stockholms län med ett arbetsställe för varje Barnahusverksamhet.

Myndighetsresurser skulle säkras kring vad som var bäst för de brottsutsatta barnen. Barnahusen skulle lokaliseras i tre knutpunkter för allmänna kommunikationer med rimliga reseavstånd för såväl barn, medföljare och myndigheternas anställda:

- *Södra Barnahuset*: Geografisk placering i Huddinge/Flemingsberg. Nära
- Karolinska universitetssjukhuset Huddinge. Upptagningsområde: Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Skarpnäck, Skärholmen och Älvsjö)
- *Norra Barnahuset*: Geografisk placering i Sollentuna nära Norrorts åklagarkammare samt Norrorts polismästardistrikt. Upptagningsområde: Norr om om Mellersta Barnahusets upptagningsområde i Stockholms län.
- *Mellersta Barnahuset*: Geografisk placering nära Astrid Lindgrens barnsjukhus/Karolinska sjukhuset. Upptagningsområde: Lidingö stad, Solna stad, Sundbybergs stad och Ekerö kommun samt de stadsdelar i Stockholms stad som omfattas av City och Västerorts polismästardistrikt (Bromma,

Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Södermalm och Östermalm).

Behov av ett regionalt tvärvetenskapligt kompetenscentrum vid Mellersta Barnahuset lyftes. Som inte har verkställts. Ett syfte var möjlighet till regional dialog, inspiration och kunskapsöverföring från evidens och forskning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN 0902–0137) beslutade att inrätta tre Barnahus i länet utifrån utredningens förslag i: Stockholm Stad, Huddinge och Sollentuna med bemanning av särskild barnmedicinsk- och barn- och ungdomspsykiatrisk specialistkompetens.

1.2 Barnahus

Vad är ett Barnahus?

Barnahus är samlingsnamnet på verksamheter där polis, åklagare, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt Rättsmedicinalverket (RMV) samverkar i gemensamma lokaler i utredningsprocessen vid misstanke om våldsbrott mot barn. Samverkans-formen bygger på att inblandade myndigheter har slutit avtal.

Lokalerna är barnanpassade och alla som träffar barnen är speciellt utbildade för det. På Barnahusen sitter alla myndigheter tillsammans så att barn som misstänks vara utsatta för brott är i centrum för utredningsprocessen. Barnet ska slippa slussas runt mellan olika myndigheter och inte behöva upprepa sin historia för flera personer.

Myndigheterna utreder brottet mot barnet och vilka behov barnet har så att följderna av brottet blir så lindriga som möjligt för barnet. Ett sätt att beskriva Barnahus är att det har fyra rum som myndigheterna har olika ansvar för. Rummen innehåller brottsutredning, skydd, fysisk och psykisk hälsa.

Socialtjänsten har en samordnande roll på Barnahusen och en eller flera socionomer har sin arbetsplats i lokalen. På Barnahusen finns poliser, barnpsykiatrisk- och barnmedicinsk kompetens (barnskyddsteamet) i den fasta bemanningen. Vid samrådsmöten, och i brådskande fall per telefon, konsulterar yrkesföreträdarna varandra, planerar och fördelar uppgifter.

Barnets ankomst till Barnahuset

Ärenden aktualiseras via socialtjänsten eller polisen. Samtliga nya ärenden som rör barn och unga som utsatts för våld i nära relation, sexuella övergrepp eller andra allvarliga brott aktualiseras hos samordnaren för konsultation och bedömning om det ska initieras ett samråd.

Övriga samarbetsparter och andra myndigheter gör en anmälan enl. 14:1§ SoL till socialtjänsten och eventuellt även polisanmälan. En utredare från polisen alternativt

socialsekreterare tar sedan kontakt med samordnarna på Barnahuset för att initiera ett samråd. Vid akuta ärenden kontaktas samordnaren för att tidigarelägga samråd.

Om en förundersökning inleds och genomförs sker förhör med barnet på Barnahuset. Polisen har utbildade barnutredare som håller i förhöret.

De professionella som behöver höra barnets berättelse kan följa förhöret via video i ett angränsande rum. När en vårdnadshavare är misstänkt för brott (eller när det befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt i brottsutredningen) utser tingsrätten en särskild företrädare. Den särskilda företrädaren övertar vårdnadshavarens beslutanderätt vad gäller förhör och rättsmedicinsk undersökning och har befogenhet att hämta barnet till förhör utan att vårdnadshavarna underrättas i förväg.

Rum finns för läkarundersökning och samtal. Det eftersträvas att rättsläkare och barnläkare samarbetar.

Arbetsbelastningen för BUP och Barnskyddsteamet är beroende av antal ärenden som tas upp till åtal då det är åklagaren som beslutar om en läkarundersökning eller rättsmedicinsk undersökning ska göras. Syftet med läkarundersökning vid misstanke om misshandel av barn och ungdomar är att bedöma behov av medicinsk vård samt samla in och dokumentera medicinska fynd och säkerställa rättsmedicinska bevis.

I samband med förhör kan personal från BUP ge krisstöd till barnet och familjen genom ett begränsat antal krisbearbetningssamtal inom ramen för uppdraget på Barnahusen.

Efter barnförhör

Efter förhör och eventuell medicinsk undersökning och krisstöd lämnar barnet Barnahuset. Om barnet är i behov av läkarvård eller insatser från BUP efter barnförhör ska barnet remitteras till hälso-och sjukvården inom ordinarie avtal.

All myndighetsutövning i form av till exempel utredning och beslut ansvarar stadsdelsförvaltningarna/kommunerna därefter för. Det är stadsdelsförvaltningen/ kommunerna som bedömer och verkställer om särskilda skyddsåtgärder är nödvändiga eller om ytterligare akut stöd behövs.

1.3 Barn- och ungdomspsykiatrin - Barnahus med samverkansavtal i regionen

Utredningen av omfattningen av regionens deltagande vid Barnahus med och utan samverkansavtal ger en samlad bild av nuläget och vad som kan vara de främsta utmaningarna vid ställningstagande till eventuell utökning av Barnahus.

Regionens deltagande vid tre Barnahus med samverkansavtal vilar på HSNs beslut från 2010-01-26 (HSN 0902–0137) samt förfrågan från Täby kommun (HSN 1006-0594).

De nationella kriterierna för samverkan i barnahus fastställda av Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen (POA-428-6530/08) är reglerade i parternas samverkansavtal.

Region Stockholm deltar med barnmedicinsk expertis (Barnskyddsteamet vid Karolinska sjukhuset) och BUP genom BUP-Enhet Trauma utifrån Nationella riktlinjer och kriterier för Barnahus på tre barnahus.

Barn och ungdomspsykiatrins insatser på Barnahus

Enligt samverkansavtalen ska BUP erbjuda specialistkompetens vid samråd, psykiatriskt krisbemötande samt bedöma fortsatta vårdbehov. Vidare ska BUP delta i kompetensutveckling, råd och konsultation både inom den egna enheten och till samverkansparter. Så långt det är möjligt ska insatserna erbjudas på respektive Barnahus. Ett viktigt uppdrag för BUP på Barnahus är att fungera konsultativt och ge utbildningsinsatser till samverkansparter inom och utanför BUP. En stor del konsultativt arbete görs per telefon eller i direktkontakt med kollegor på Barnahusen men även genom att ta emot studiebesök och hålla föreläsningar.

Bemanning och kompetens

Sedan 1 januari 2014 bemannar BUP SLSO tre Barnahus:

- *Nord:* Socialtjänsten i Sigtuna kommun samordnar verksamheten som ligger i Sollentuna kommun (Danderyd, Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Täby, Upplands-Bro, Upplands-Väsby, Vallentuna, Vaxholms stad och Österåker
- *Huddinge/Botkyrka*: Socialtjänsten i Huddinge respektive Botkyrka samordnar växelvis verksamheten som ligger i Huddinge kommun.
- *Stockholm:* Socialtjänsten i Stockholm stad samordnar verksamheten som ligger på Södermalm i Stockholm (Ekerö, Lidingö, Solna, Stockholm och Sundbyberg)

Teamen består av sex psykologtjänster som sedan hösten 2018 är fullt bemannade. Ledningsansvaret ligger inom ramen för BUP Traumaenhets uppdrag. Teamet deltar regelbundet i kompetenshöjande insatser som erbjuds inom, till exempel Barnahusdagarna i Linköping samt Barnafrids nationella Barnahusnätverk.

Sedan hösten 2015 har teamet deltagit i ett projekt (PROMISE) finansierat av EU tillsammans med Council of the Baltic Sea States och Child Circle tillsammans med barnahusverksamheter runt om i Europa för att arbeta fram en europeisk Best Practice inom fältet. Projektet avslutades i november 2017 men ett fortsättningsprojekt (PROMISE-2) påbörjades i januari 2018 där BUP och övriga aktörer på Barnahus Stockholm ingår. Ett fortsättningsprojekt (PROMISE-3), har

startat och även i denna omgång ingår BUP och övriga aktörer på Barnahus Stockholm.

Aktuellt 2020

Den huvudsakliga insatsen för teamet gäller bedömning och krisstöd till barn (och deras omsorgspersoner) som aktualiseras på Barnahus.

Antal besök

Pandemin har fört med sig att teamet även arbetat med utökning av telefonbesök. På grund av ökade krav på sekretess då krisstödsärenden har pågående förundersökning är det inte möjligt att använda de plattformar som finns tillgängliga för digitala besök.

Flest antal besök har genomförts inom ramen för Barnahus Stockholm (606 besök), Stockholm Nord (213 besök) och minst antal Huddinge/Botkyrka (121 besök). Skillnader beror delvis på olikheter i befolkningsunderlag men varierar även utifrån de olika Barnahusens ärendeflöde.

Teamet har under 2020 haft många besök som inte har varit på plats utan på telefon då patienterna ej har haft möjlighet att komma till mottagningen. Om man räknar med dem har antal besök ökat under 2020. På Barnahus Stockholm (936 besök, Barnahus Stockholm Nord (322 besök) och på Barnahus Huddinge/Botkyrka (230 besök).

BUPs tolkning till ökning av antal besök beror på att de andra uppdragen som BUP har med utåtriktat arbete, som till exempel att sprida kunskap genom föreläsningar och ta emot studiebesök har minskat under pandemin vilket har frigjort tid till att ta emot besök.

Krisstöd

Förfrågningar angående krisstöd har ökat på alla tre Barnahusen under 2020.
På Barnahus Huddinge/Botkyrka har BUP haft ett projekt under hösten 2020. BUP har ringt upp socialsekreteraren efter samrådet för att diskutera barnpsykiatriskt krisstöd vilket kan vara en förklaring till ökningen där. På Barnahus Stockholm har man arbetat upp bättre rutiner kring medföljarstöd av kuratorer som då pratar med medföljare och socialsekreterare om krisstöd vilket har medfört en ökning av förfrågningar. På Barnahus Stockholm Nord har man arbetat mycket med information till de 10 kommunerna under året vilket kan ha resulterat i fler förfrågningar.

Antal barn per Barnahus som erhållit barnpsykiatriskt krisstöd

- *Barnahus Stockholm*: Antal barn som aktualiserats hos polisen var under 2020, 875. Av dessa hade BUP barnpsykiatriskt krisstöd med 86 barn vilket motsvarar 10 procent av de barn som aktualiserats på Barnahuset.

- *Barnahus Huddinge/Botkyrka*: Antal barn som aktualiserats hos polisen var under 2020, 598. Av dessa hade BUP barnpsykiatriskt krisstöd med 30 barn vilket motsvarar 5 procent av de barn som aktualiserats på Barnahuset.
- *Barnahus Stockholm Nord*: Antal barn som aktualiserats hos polisen var under 2020, 327. Av dessa hade BUP barnpsykiatriskt krisstöd med 26 barn vilket motsvarar 8 procent av de barn som aktualiserats på Barnahuset.

Samverkan och övrigt arbete

BUP deltar regelbundet i samråd på respektive Barnahus 1-2 halvdagar/vecka. Antal ärenden som dras på samråd varierar utifrån antal aktuella ärenden hos polis respektive socialtjänst. Inför samråd erbjuder BUP journalgranskning för att undersöka vårdbehov för planering av ett bra omhändertagande av barnet på Barnahus.

Antal ärenden som dragits på samråd per Barnahus

Barnahus	**2020**	**2019**
Stockholm	239	271
Nord	154	180
Huddinge/Botkyrka	220	260

Antal ärenden som dragits i multidisciplinära möten på Barnahus

Barnahus	**2020**	**2019**
Stockholm	351	374

BUP arbetar på plats på respektive Barnahus genom i professionella tvärgrupper, operativa ledningsgrupper, psykosociala team, multidisciplinära teammöten osv. Personal från BUP deltar i multidisciplinära möten med övriga professioner varje vecka där syftet är att samtliga barn som man inte har haft samråd kring men som passerar Barnahus ska genomlysas i ett multidisciplinärt forum. Inför dessa multidisciplinära möten förbereder medarbetarna från BUP sig genom att göra en journalgranskning av alla ärenden som ska dras på mötet. Medarbetarna deltar också med konsultativa insatser då de sitter med i medhörning vid barnförhör vid behov. Insatsen syftar till att ge stöd till polis för att förutsättningarna för barnet ska bli så gynnsamma som möjligt för till exempel mycket små barn eller barn med funktionsnedsättningar.

Utöver de ärenden som dras på de multidisciplinära ärendena läser BUP på i alla akuta ärenden som kommer till Barnahus och delar relevant information med polisen inför deras förhör. Polisen får konsultation kring det specifika ärenden så att den kan bemöta det specifika barnets behov så bra som möjligt.

Utvecklingsområden

På Barnahus Huddinge Botkyrka har BUP inte landstingsnät vilket medför svårigheter kring arbetsmiljön. Det fungerar undermåligt att använda samtjänst genom kommunens nät då det oftast inte fungerar och detta medför svårigheter med administration.
På Barnahus Stockholm Nord har polisen haft ett svårt läge med bristande resurser vilket har medfört långa väntetider till förhör vilket har försvårat för BUP att

komma in med krisstöd i nära anslutning till traumahändelsen eller avslöjande. Detta har medfört att det inte är ovanligt att socialtjänsten redan har hunnit avsluta sin utredning eller är i stånd att göra det och samarbetet kring familjen uteblir. I övrigt har de tre Barnahusen olika utmaningar.
Det har varit ett fortsatt metodutvecklingsarbete på Barnahus Stockholm Nord utifrån sammanslagningen av kommunerna.

Barnahus Stockholms storlek ger många möjligheter men också en tydlig obalans i storlek mellan olika aktörer samt vissa utmaningar vad gäller kommunikation och att få till smidiga flöden och samarbetsformer. Samtidigt som alla är på plats vilket möjliggör helt andra former av samverkan och dagligt samarbete än vad som är möjligt på övriga Barnahus.

Barnahus Stockholm har på BUPs initiativ påbörjat ett samarbetsprojekt med Stödcentrum, Groomingruppen hos polisen och forskare Linda Jonsson för att arbeta fram en handlingsplan för hur BUP ska kunna tillgodose att alla barn i behov av krisstöd som blivit utsatta för sexuella övergrepp på nätet ska erbjudas det.

Ett fortsatt övergripande utvecklingsbehov är att tillgodose så att även barn över 15 år utsatta för brott av närstående eller sexualbrott erbjuds insatser på Barnahus. Detta görs i nuläget allt för sällan trots att det står i respektive samverkansavtal. En annan grupp som har uppmärksammats som har svårt att få tillgång till krisstöd är barn som både har bevittnat våld och själva blivit utsatta för våld, då de utreds i andra delar av polisen och oftast ej får tillgång till Barnahus fulla service trots att de är en mycket utsatt grupp. Barn som enbart har bevittnat våld omnämns även i samverkansavtalen men kommer nästan aldrig till Barnahus.

Under hösten 2017 utbildades teamet i en ny evidensbaserad krisstödsmetod, CFTSI, som ej tidigare prövats i Sverige. Metoden används nu och det genomförs en studie för att utvärdera metoden på alla tre Barnahusen. BUP Barnahusteam har beviljats pengar för att utveckla arbetsmaterial för det barnpsykiatriska krisstödet av innovationsfonden vilket kommer att ske under 2021. En utmaning framöver är att möta den ökade efterfrågan på barnpsykiatriska insatser inom Barnahusen. område.

1.4 Barnskyddsteamet – ALB Karolinska sjukhuset

Enligt de tre samverkansavtalen skall Barnskyddsteamet erbjuda särskild barn- och ungdomsmedicinsk kompetens vid samrådsmöten och samverkansmöten, genomföra rättsmedicinska undersökningar och i förekommande fall erbjuda bedömning av barnets status och förekomst av skador. Vidare skall Barnskyddsteamet delta i kompetensutveckling, ge råd och konsultation till den egna verksamheten samt stödja sjukvården vid misstankar runt barn som far illa. Utbildning, utveckling och forskning ligger även inom uppdraget.

Ett sidoavtal till Karolinska sjukhusets huvudavtal reglerar Barnskyddsteamets uppdrag på Barnahus sedan 2020. I sidoavtalet utökades Barnskyddsteamets

uppdrag till att även bemanna Norrtälje, Haninge och Södertälje utan samverkansavtal.

Avtal för barnskyddsteamets uppdrag

Barnskyddteamet har bemannat de tre Barnahusen genom samverkansavtal med en läkare (heltid) och tre sjuksköterskor (heltider). När sjukhusens omställningsavtal blev aktuellt överfördes avtalet för Barnskyddteamet från SSV till BKUA (HSF). Avtalet gällde fram december 2019. Under perioden 2019–2020 låg förvaltningens budget för Barnahus på Närsjukvårdsavdelningen: Enhet psykiatri. Enhet Psykiatri överförde 2020 budgetmedel för Barnskyddsteamets uppdrag på de tre Barnahusen till SSV. Psykiatrienheten står för lokalkostnader för sjukvården på de tre Barnahusen där samverkansavtal är reglerade.

Barnskyddsteamets bemanning efter att Barnskyddsteamet utökat sina insatser.

Bemanning på Barnskyddsteamet:

Yrkeskategori:	Tjänsteutrymme:	Antal individer som delar på rad
Enhetschef	100%	1
Barnläkare	150%	5 och en ST-läkare
Specialistsjuksköterskor	475%	5
Tandläkare	Projekt med KI (20%)	1
Administratör	60%	1

Barnskyddsteamets bemanning på Barnahus enligt KS sidoavtal utan samverkansavtal mellan socialtjänsten, polisen, Åklagarmyndigheten och region Stockholm. Verksamheterna är inte reglerade utifrån Nationella och kriterier för Barnahus:

- *Barnahus Haninge:* Lokalt anlitas PRIMA BUP vid behov.
- *Barnahus Södertälje:* Samarbete mellan Södertälje polismästardistrikt, Södertörns åklagarkammare, Södertälje, Salem och Nykvarns kommuner. och lokal BUP, Barnskyddsteamet och Södertälje sjukhus.
- *Barncentrum Nacka:* Barncentrums målgrupp utgörs av barn under 18 år bosatta i: Tyresö, Nacka och Värmdö.
- Barnskyddsteamet (Karolinska sjukhuset) har tecknat en tilläggsöverenskommelse med Nacka kommun, polismyndigheten och Värmdö kommun, Tyresö kommun och åklagarmyndigheten. Barnskyddsteamet står för sina kostnader och medicinisk utrustning. BUP ingår inte i överenskommelsen.

Produktion 2020

Rättsmedicinska undersökningar
Rättsmedicinska undersökningar på de sex verksamheterna var 175. Antalet ökade med 27 ärenden jämfört med 2019. Av de 315 beställda undersökningarna avbokades 45 procent. Totalt anmälda rättsmedicinska undersökningar: 309, av dessa genomfördes 169, 140 avbokades (andel avbokade 45%).

Samråd

Under 2020 var Barnskyddsteamet med på samråd och samverkat runt 1483 barn. Dessa var uppdelade på 941 samrådsbarn och 542 samverkande multidisciplinära-möten/minisamråd.

Utbildningar

Under 2020 var det en hög efterfrågan på utbildning om barn som far illa och hur ett barnskyddsteam arbetar. Barnskyddsteamet utförde 38 utbildningar (146 tim) med 2491 deltagare. 15 utbildningstillfällen ställdes in pga. av Covid-19 situationen.

Exempel på genomförda utbildningar:
• Sjukhusets personal.
• 5 dagars SK-kurs.
• Föredrag på Barnafrids konferens om heder för Barnahus personal i Sverige om ”hur samtala med barn/ungdomar angående hedersvåld vid läkarundersökningar”.
• Stockholm Stad utbildning om våld i nära relationer.
• Socialtjänsten inom Stockholms läns kommuner.
• Tandläkarhögskolan
• Sophiahemmets Högskola.

Samverkan och övrigt arbete

Barnskyddsteamets sjuksköterskor deltar i samråd på Barnahusen och även på multidisciplinära-teammöten på Barnahus Stockholm.

I Stockholm och Nacka har man oftast ett ärende per samråd och de andra har inbokat ca två timmar per tillfälle och drar då bokade ärenden under denna tid. Inför samråd görs en journalgranskning för att undersöka barnens vårdkontakter, hälsa, skademönster och sjukdomshistoria.

Under 2020 har bland annat arbete runt hur de gemensamma samrådsmötena skall hållas skett på Barnahus Stockholm för att utveckla bättre multidisciplinära arbetsformer. Barnskyddsteamet deltar en dag i veckan i multidisciplinära möten (MDT) med övriga professioner där syftet är att samtliga barn som man inte har haft samråd kring men som passerar Barnahus ska genomlysas i ett multidisciplinärt forum. Även inför dessa möten förbereder sig medarbetarna genom att göra en journalgranskning av de ärenden som tas upp på mötet. Detta görs efter en skriftlig begäran från polisen. Dessa ärenden har ökat och efterfrågas alla dagar i veckan och inte endast till det planerade MDT-mötet.

Pågående projekt på Barnskyddsteamet

Barnskyddsteamet har haft ett uppdrag att ta fram sjukhusövergripande riktlinje för Karolinska Universitetssjukhuset gällande anmälan till socialtjänsten, enligt 14 kap. 1§ socialtjänstlagen (2001:453, SoL), vid oro för barn som far illa. Riktlinjen vänder sig till all personal på Karolinska sjukhuset som arbetar med barn samt de som arbetar med vuxna som har barn som anhöriga.

- *Polismyndigheten:* Vid större pedofilhärvor har Barnskyddsteamet i samarbete med polisen erbjudit barn som inte behövt någon rättsmedicinskundersökning att få träffa Barnskyddsteamet för att bli undersökta och lugnat föräldrarnas oro.
- *Länsstyrelsen:* Barnskyddsteamet beviljades projektmedel från länsstyrelsen kring heder. Barnskyddsteamets syfte var att uppmärksamma hedersrelaterat våld, tvångsgifte samt könsstympning hos barn som är utsatta för våld.

1.5 Utvecklingsområden

På Barnahusen pågår ett ständigt utvecklingsarbete för att förbättra flöden, samarbete och öka tillgängligheten av Barnahusens samlade kompetens till barn i samband med rättsprocesser. En utmaning är att hantera de olika myndigheternas olika mål och uppdrag och få dessa till gemensamma mål för verksamheten. Det som har märkts av extra tydligt under 2020 under pågående pandemi har varit avsaknaden av en gemensam fungerande digital plattform som är tillräcklig säker för alla myndigheter för att kunna arbeta digitalt.

Ett utvecklingsområde inom förvaltningen är betydelsen av en bättre samordning av samverkansavtal. I dagsläget faller samverkansavtalen för Barnahus mellan stolarna eftersom inget av avtalsområdena täcker både barnskyddsteamet och BUPs uppdrag på grund av skilda avtalsområden: Närsjukvård (SLL/psykiatri) och sjukhusavtal (KS).

1.6 Slutsats och rekommendation av tillgång till en jämlik tillgång till Barnahusens resurser i Region Stockholm

För barnets bästa föreslog utredningen (Vangstad, M., Modig, L., 2010) och HSN (0902-0137) att Barnahus i länet ska samlas på tre platser för att säkra en jämlik tillgång till Barnahusens resurser för alla brottsutsatta barn i hela länet.

Översyn av ärendefördelningsplan Barnahus

Polisregion Stockholm har genomfört en konsekvensanalys av ny lag barnfridsbrott, (2021-05-12).
Enligt Barnahus ärendefördelningsplan från år 2014 ska Barnahus hålla remissbarnförhören i mix-ärenden från delar av Polisområde (PO) City, PO syd och PO nord.
Med tanke på att Barnahus redan idag inte lyckas hålla barnförhör inom två veckor, hålla de lagstadgade fristerna samt få ut remissbarnförhören i god tid kommer det bli än mer svårt vid införandet av barnfridsbrottet då remissbarnförhören kommer öka markant.

En översyn av ärendefördelningsplanen bör göras då det handlar om resurs kopplat till arbetsbelastning och inte minst vad som är det bästa för ärendet och det aktuella barnet.

En konsekvens av den nya lagen är att barnförhör skall hållas inom två veckor. Delar av Region Stockholm har på Barnahusen i dagsläget svårt att hålla detta. Från Socialtjänsten i länet har man påpekat att anmälningarna från dem kan komma att öka. När det gäller brott mot barn finns sekretessbrytande regler vilket gör att socialtjänsten är tvingade att anmäla brott mot barn.

Ett eventuellt förändrat uppdrag med fler Barnahus i länet behöver föregås av en mellan parterna utredning dels hur den nya lagen kommer att påverka inflödet och den nya nationella planen för Barnahus och hur Region Stockholm konkret bör gå tillväga för att åstadkomma detta. Då det ställer krav på ytterligare personalresurser från BUP som i dagsläget inte finns att tillgå samt en utökad budget för lokalkostnader beroende på antal nya Barnahus.

För att säkra en jämlik tillgång till Barnahusens resurser kan det också vara lämpligt, om intresse finns bland andra aktörer, att Haninge, Södertälje, Salem, Nykvarn, Nacka, Tyresö och Värmdö tecknar hängavtal med respektive Barnahus som har samverkansavtal i avvaktan på den nationella utredningen om behov finns av en reglering eller annan central styrning, för att öka likvärdigheten i Barnahusens verksamhet (Lagrådsremiss 2021) samt avvakta en nationell plan för barnahusens verksamhet där det ska framgå hur verksamheten ska regleras, vilka riktlinjer och mål som ska finnas och hur verksamheten ska följas upp (Kommittédirektiv Nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, Dir. 2021:29).